

(21. An animæ in purgatorio existentes possint pro nobis orare, et aliquid nobis de congruo mereri, vel impetrare? et an miracula facere possint, cum plurimis aliis ad rem. Vide verb. ANIMA per tot.

(22. De purgatorio catholicum dogma est, quod qui vere pœnitentes in Dei charitate decesserint, antequam dignis pœnitentiæ fructibus, de commissis et omissis satisfecerint, eorum animæ pœnis purgatorii post mortem purgari debeant. (23. Et ut a pœnis hujusmodi releventur, prodesse eis fidelium vivorum suffragia, missarum scilicet sacrificia, orationes et elemosynas, et alia pietatis officia, quæ a fidelibus fieri consueverunt secundum Ecclesiæ instituta, probat Benedict. XIV, tom. I, constitut. 17, incip. *Etsi pastoralis*, § 1.

(24. Hic juvat refutare falsam opinionem vulgarem de existentia putei, seu purgatorii, vulgo dicti S. Patricii, quæ opinio a pluribus sæculis adeo invaluit, ut etiam in Breviariis aliquarum particularium Ecclesiarum fuerit commemorata existentia dicti putei, seu purgatorii Sancti Patricii, et signanter in Breviario Ecclesiæ Parisiensis edito anno 1622, ibi: « Antrum vero pœnitentiale etiamnum visitur, quod de ejus nomine puteus seu purgatorium Sancti Patricii vocatur. » Et in Breviario Venetiis anno 1522, per Antonium de Giunta impresso, habebantur lectiones totæ fere de puteo seu purgatorio. Ast biennio postquam prodierunt, ab ipso Breviario, Pontificio mandato fuerunt expunctæ, ut patet ex iterata ejusdem Breviarii impressione per eundem Giuntam anno 1524 facta. Uti etiam Romana Sedes negavit, hanc Historiam de puteo seu purgatorio prætenso Sancti Patricii inserendam, ut petebant, in Breviario Romano. Videantur ad rem eruditissimi Bollandistæ ad diem decimam septimam Maii, in *Legenda Sancti Patricii*, § 5, 6, ubi omnia a variis scriptoribus de hoc prætenso puteo seu purgatorio fuse recensent, referuntque, quod serio exploratis omnibus, quæ de hoc asserto puteo seu purgatorio circumferebantur, et comperta ad integrum ejus existentia falsitate, fuisse de mandato Alexandri VI, fossam illam pro dicto puteo seu purgatorio falso prædicatam, habitam et creditam, penitus obstructam, uti et refert exactissimus Petrus Le Brun, *Nella Storia critica delle pratiche superstiziose*, tomo terzo, italico sermone edita, *nella dissertazione sopra il Purgatorio di San Patrizio*; ubi subjungit sic: « Convengono assai bene queste circostanze con ciò, che è detto dal Vareo nelle sue antichità d'Irlanda, che nel mille quattrocento novanta sette un guardiano dell'Ordine di S. Francesco fece demolire esso luogo per autorità del Papa Alessandro VI, » ubi in finem insuper addit: « non rehera noja il leggerne i propri termini, con cui ce n'erudisce il signor Girardo Boato *nella Storia naturale d'Irlanda*, alla pag. 137, ivi.

« Nel lago di Dirg, il quale è nel numero di que' della mezzana spezie, sta piantata una di esse Isolett., che è stata in gran

grido in tutta la Christianità per più secoli, perchè si era fatto credere al mondo, che in quel luogo si trovassero i sobborghi del purgatorio, e che coloro, che aveano il coraggio d'entrarvi, e di dimorarvi il tempo prefisso, vedesservi, e vi notassero terribili, e straordinarie cose. Ha durato una tal opinione sino al nostro tempo; ma finalmente si è scoperto, ciò non essere, che una pura illusione. Avvenne questa scoperta sotto il governo di Riccardo Boile conte di Cork, e di Adamo Lossò visconte di Eli, cancelliere d'Irlanda, il quale governava quel paese negli anni ultimi del Re Jacopo. Indotti dalla curiosità di rilevare il vero d' un tal affare, spedirono essi signori sopra luogo alcune persone di probità per praticarne un ricercamento esatto. Esaminate che ebbero appunto le cose tutte, rinvennero dette persone, che la pretesa miracolosa caverna, che davasi ad intendere, calare fino nel purgatorio e nell' inferno, non era altro, che una celletta scavata in un fondo di rupe, senza finestra, e senza apertura, e sì tenebrosa, che quando n' era serrato l'uscio non entravvi qual che fosse raggio nemmeno di luce: del restante sì bassa, che appena poteva un uomo di alta statura introdursi in piedi, et sì picciola, che contener non potea, se non sei persone, o sette al più. Qualora capitava in quell' isola taluno invogliato di fare il viaggio del purgatorio, alcuni pochi monaci, che d' ordinario soggiornavano quivi presso, digiunar il facevano, e vegghiare straordinariamente, trattendolo per tutto quel tempo nelle terribili cose, ch' egli vedrebbe nel suo viaggio sotterraneo; e dopo averlo così preparato, lo rinseravano in quell' oscura, e tenebrosa buca, donde qualche tempo dopo ritiravano per modo stordito, che il viaggiatore meschino senza essersi punto mosso dalla prima sua situazione, dicea d' essere penetrato assai dentro la terra, e narrava strane avventure vedute, all' asserir di lui, nel suo cammino, conformi a quelle idee, ed impressioni, che gliene aveano formate i monaci prima di metterlo in essa buca; e di cui empiuto aveano il vuoto di lui cerebro affievolito dalle lunghe vigilie, e dagli anteriori eccessivi sofferti digiuni, valevoli a stemprare un intelletto anche meglio composto.

« Per impedire in avvenire siffatte furberie, ed imposture, i prefati signori costrinsero i monaci ad atterrare le loro abitazioni, e a distruggere quella celletta, la quale da quel tempo inanzi rimase scoperta, ed esposta alla vista di tutti; cosicchè di poi più non si è udito parlare del viaggio del purgatorio.

« Per dar credito a questo viaggio del purgatorio, si era dato ad intendere al popolo idiota, e superstizioso, che S. Patrizio, da cui gli Irlandesi furono convertiti al cristianesimo, quattrocent' anni, o a un dipresso dopo il nascimento del N. S. Gesù Cristo, l' avea ottenuto da Dio per mezzo delle sue orazioni, e istituito per convin-

cere coloro, che non credeano l' immortalità dell' anima, nè le pene ingiunte per punizion de' malvaggi dopo morte. Quindi li fu imposto il nome di purgatorio di S. Patrizio; ma egli è cosa fuor d' ogni dubbio, che in vita d' esso Santo non aveasene conoscenza veruna in Irlanda, e che non se n' è ragionato, che di là a lunghissimo tempo; essendo la verità, che è stata questa un' invenzione de' secoli posteriori, autorizzata dall' ignoranza, che allora correva, e che di molto favoreggiava gli autori di so-

PYROMANTIA.

Vide verb. SUPERSTITIO, num. 19.

PYTHONIA.

Vide *ibidem*, num. 27.

Q

QUADRAGESIMA.

SUMMARIUM.

1. Quadragesima quid sit? — 2. Quadragesima unde sit dicta? — 3. Quadragesima dies, et plures, nec pauciores deputati sunt pro abstinentia, et jejunio, ut imitemur quadragenarium numerum jejunii Christi Domini, et ut sic anni decimas Deo solvemus. — 4. Quadragesimæ jejunium a Christo consecratum, fuit ab apostolis observatum, et universe Ecclesiæ traditum. — 5. Quadragesima ratione jejunii est de jure divino; ratione temporis ex traditione apostolorum. — 6. Quadragesima Christi fuit a sexta die Januarii usque ad quartam decimam Februarii, Nostra autem non semper est eodem tempore. — 7. Quadragesima in Ecclesia Orientali continet septem hebdomadas, et incipit in Quinquagesima, ex quo Orientales non jejunt nec Dominicis, nec Sabbatis. — 8. In Ecclesia vero, Romana Quadragesima continet sex hebdomadas, quibus additi sunt quatuor, alii dies præcedentes ad complendum numerum quadragenarium jejunii a Christo consecrati. — 9. A clericis autem olim Quadragesima servabatur per septem integras hebdomadas eam incipiendo a Quinquagesima. — 10. Quadragesimæ jejunium in Ecclesia Romana incipit a feria iv Cinerum. — 11. Excepta Ecclesia Mediolanensi Ambrosiana, in qua non jejuntur quatuor primis diebus, sed in diebus Rogationum. — 12. In Quadragesima non est prandendum ante recitationem saltem publicam Vesperarum. — 13. Dispensatus circa esum carniū ob debilitatem virium, et ad eas recuperandas, est etiam dispensatus a jejunio. — 14. Non sic tamen est dispensatus a jejunio, qui est dispensatus circa esum carniū, quia cibi Quadragesimales, seu jejunales sunt ei nocivi, seu nauseales. — 15. Ad quem spectet dispensare circa Quadragesimam, et

jejunium. — 16. Qui in fraudem jejunii de loco, ubi viget præceptum jejunandi, seu jam incepta est Quadragesima, se transfert ad locum ubi non jejuntur, seu nondum incepta est Quadragesima, peccat graviter. — 17. Qui autem de loco, ubi jejuntur, non in fraudem jejunii, sed bona fide transit ad loca seu per loca, ubi non jejuntur, non tenetur jejunare. — 18. Si quis non in fraudem jejunii, sed negotiorum causa de loco proprii domicilii, ubi nondum est incepta Quadragesima, pergat ad locum, ubi per hebdomadam est jam incepta Quadragesima, non tenetur jejunare illic per octo alios dies Paschæ ad complendam Quadragesimam. — 19. Econtra vero, si talis in loco sui domicilii complexset Quadragesimam, non tenetur postea alibi observare illos octo dies. — 20. Episcopus in sua diocesi concedere debet facultatem etiam vicariis foraneis et archipresbyteris, ut de consilio medicorum impertiri possint indigentibus licentiam vescendi cibis vetitis, quæ debet dari omnino gratis. — 21. In Quadragesima non est venandum. — 22. Item non sunt facienda judicia criminalia, nec aliquis morti est addicendus. — 23. Item non est vacandum jocis. — 24. Item non est præliandum, nisi urgente necessitate. — 25. Item fieri non possunt nuptiæ, neque convivium. — 26. Item fieri non debent consilia seu placita populorum. — 27. In Quadragesima prædicandum est omni die, vel saltem ter in hebdomada. — 28. Dominicis Quadragesimæ fideles olim vescebantur carnibus; at nunc non. — 29. An concionatores in Quadragesima excusentur a jejunio, et abstinentia a carnibus? ad num. 32. — 33. Quid dicendum sit de coquis parantibus in Quadragesima cibos religiosi? ad num. 34. — 35. Alia ad rem ad num. 40.

Quadragesima a numero quadraginta dierum quibus durat; quadragenarium enim est, quod continet in se quadraginta.

(3. Quadragesima autem dies, et non plures, nec pauciores deputati sunt pro abstinentia et jejunio, ut imitemur numerum quadraginta dierum, quem Salvator noster suo sæ-

(1. Quadragesima est religiosa in Ecclesia recepta abstinentia ante solemnitatem Paschæ instituta ab apostolis et a successoribus eorum ad nostra usque tempora observata, adjunctum habens ciborum delectum, et ad alia pœnitentiæ, et virtutum opera incitans. Est in re Communis. (2. Dicitur autem

ero jejunio consecravit, et ut sic anni decimas Deo solvamus; cap. *Quadragesima* 16, dist. 5, De consecratione, ibi: « A prima igitur Dominica Quadragesimæ usque in Pascha Domini sex hebdomadæ computantur quarum videlicet dies quadraginta et duo sunt; ex quibus, dum sex Dominici dies abstinentiæ subtrahuntur, non plus in abstinentia quam triginta et sex dies remanent. Verbi gratia, si per 366 dies annus volvitur, et nos per triginta et sex dies affligimur, quasi anni decimas Deo damus; sed ut sacer numerus quadraginta dierum adimpleatur, quem Salvator noster suo sacro jejunio consecravit, quatuor dies prioris hebdomadæ ad supplementum quadraginta dierum tolluntur, id est quarta feria, quæ caput jejunii subnotatur, et quinta feria sequens, et sexta, et Sabbatum: nisi enim istos dies quatuor superioribus triginta sex adjunxerimus, quadraginta dies in abstinentia non habemus. Jubemur etiam omnipotenti Deo omnium honorum nostrorum decimas dare. » Et Glossa, *ibidem*, vers. *Casus*, sic expresse habet: « Quæsitum fuit in concilio Gregorii Papæ, quare quadraginta dies abstinentiæ et jejunio deputentur, et non plures, vel pauciores, et responsum, ideo fit, quia jubemur dare decimas omnium honorum nostrorum, et xxxvi dies sunt decimæ totius anni, quibus quatuor additi sunt, ut adimpleatur quadragenarius, quem Dominus suo sacro jejunio consecravit. »

(4. Unde Quadragesimæ jejunium a Christo consecratum, fuit ab apostolis observatum, et universæ Ecclesiæ traditum. Concil. *Senonens.*, cap. 7, ibi: « Quæ res apostolos impulit, ut Quadragesimale jejunium sanctificarent, quo Christiani fideles, non tam Moysen aut Eliam, quam Christum imitati totius anni decimæ exsolvent, » ut habeatur in canone, 68 ipsorum apostolorum, ibi: « Si quis episcopus, aut presbyter, aut diaconus, aut lector, aut cantor sacram Quadragesimam Paschæ, aut quartam feriam, aut Parascevem non jejunaverit, deponitur, præterquam si imbecillitate impediatur corporis; si laicus sit, communionem deponitur: » et concordat concil. *Coloniens.* II, part. IX, cap. 6, traduntque communiter Patres.

(5. Hinc Quadragesimam ratione jejunii esse de jure divino, ratione temporis esse ex traditione apostolorum per multos canones antiquos, et dicta SS. Patrum docet Martin. Ajala, *De tradit.*, part. III *De jejunio et Quadragesim.*; et card., *Varmiensis*, *De cærem. a tempore sumptis*, cap. 1, et sequitur Fagnan., lib. III *Decret.*, in cap. 1, *Explicit*. 3, De observatione juniorum, num. 31.

(88) Apud Gotho-Hispanos et Gallos Quadragesimæ initium erat die Dominico, qui prima Dominica Quadragesimæ dicitur, jejunii vero feria proxima subsequente.

(89) Socrates igitur procul dubio hallucinatus est lib. V *Hist.*, cap. 22, cum dixit, Romæ jejunari tres tantum hebdomadas ante Pascha.

(90) Romæ sub octavi sæculi finem Quadragesimæ initium a feria II post Dominicam primam putabatur, ut ex Leonis III ad Carolum Augustum epi-

(6. Quadragesima Christi fuit a sexta die Januarii usque ad decimam quartam Februarii. Nos autem ut plurimum eam incipimus, ubi ipse desiit; nostra enim non semper est eodem tempore. Sic Bellarm., tom. III, lib. II *De bonis operibus*, cap. 16, litt. C, ubi ad quæsitum fieri solitum, quare si Quadragesima jejunii Christi imitatio est, non jejunemus eo tempore; quo ipse jejunavit, dicit, quod facilis est responsio; primum enim maluit Ecclesia post Dominum, quam cum ipso Domino jejunare, ut vere ejus vestigia sequeretur: deinde par erat, ut jejunium celeberrimum cum festo celeberrimo jungeretur: « in qua parte anni (inquit S. Augustinus, in *Epistol.* 119, cap. 15), congruentius observantia Quadragesimæ constitueretur, nisi confinis, atque contigua Dominicæ passioni? » insuper nunquam magis sunt necessaria arma jejunii, quam ineunte vere, quo tempore, crescentibus humoribus, acriores tentationes existere solent. Hæc ille, qui alias subjungit congruentias.

(7. Quadragesima in Ecclesia Orientali continet septem hebdomadas, et incipit in Quinquagesima, ex quo Orientales non jejunent Sabbato, et sic subtrahunt abstinentiæ septem dies Dominicos, et sex dies Sabbati. Cassianus, collatione 21, cap. 27; Fagnan., *loc. cit.*, num. 33 et seq.; Bellarm., *loc. cit.*, cap. 15, et alii (88). (8. In Ecclesia vero Romana Quadragesima continet sex hebdomadas, quibus additi sunt quatuor alii præcedentes dies ad complementum numerum quadragenarium jejunii a Christo consecrati, ex quo ab ipsis sex hebdomadis subtrahuntur abstinentiæ, et jejunii sex dies Dominici; textu expresso in *cit.* cap. *Quadragesima* 16, dist. 5, De consecratione, adduct. *supra* num. 3, docetque expresse S. Gregor., hom. 16; Fagn., *loc. cit.*, num. 34; Bellarm., *loc. cit.*, et alii passim (89).

(9. A clericis autem Quadragesima olim de mandato Telesphori servabatur per septem integras hebdomadas. C. *Statuimus* 4, c. *Quadragesima* 5, et c. *Denique* 6, dist. 4; Bellarm., *loc. cit.*, c. 14, et alii passim.

(10. Quadragesimæ jejunium in Ecclesia Romana incipit a feria quarta Cinerum. textu expresso in *cit.* cap. *Quadragesima* 16, dist. 5, De consecratione, ibi: « Id est feria quarta, quæ cap. jejunii subnotatur (90). »

(11. Excepto tamen Mediolano, et locis aliis, in quibus Ambrosiano ritu officium celebratur, ubi ex quo non jejunetur quatuor primis diebus, jejunatur in diebus Rogationum. Concil. *Mediolanens.* I, part. II, tit. *De jejunio* (91).

stola ann. 808, arguit Cennius, t. II, cod. *Carol.*, page 57. Quatuor tamen ante hanc primam Dominicam diebus jejunium ad plenum xl dierum numerum extra Quadragesimam multo ante S. Gregorium M. fuisse institutum contra Menardum evicit card. Thomasius, t. VII, *Oper.* pag. 187.

(91) Varia etiam fuit in hoc jejunio nonnullarum Ecclesiarum disciplina; qua de re vide Zachariam *Onomast. ritual.*, t. II, p. 115.

(12. In Quadragesima non est prandendum ante recitationem saltem publicam Vesperarum, cap. *Solent* 49, dist. 1, De consecratione. Vide verb. OFFICIUM DIVINUM, art. 4, num. 16 et seq., et verb. JEJUNIUM, art. 1, num. 47.

(13. Dispensatus circa esum carniū ob debilitatem virium, et ad eas recuperandas, est etiam dispensatus a jejunio. Vide verb. JEJUNIUM, art. 1, n. 30.

(14. Non sic tamen est dispensatus a jejunio, qui est dispensatus circa esum carniū, quia cibi Quadragesimales, seu jejunales sunt ei nocivi seu nauseales. Vide a n. 31 ad 34.

(15. Ad quem spectet dispensare circa Quadragesimam et jejunium? Vide verb. JEJUNIUM, art. 2, n. 14, et hic infra n. 26.

(16. Qui in fraudem jejunii de loco, ubi viget præceptum jejunandi, seu jam incepta est Quadragesima, se transfert ad locum, ubi non jejunatur, seu nondum incepta est Quadragesima, peccat graviter. Vide verb. JEJUNIUM, art. 2, num. 29 et 30.

(17. Qui autem de loco, ubi jejunatur, non in fraudem jejunii, sed bona fide transit ad loca, seu per loca, ubi non jejunatur, non tenetur jejunare. Vide, *ibid.*, n. 31.

(18. Si quis non in fraudem jejunii, sed negotiorum causa, de loco proprii domicilii, ubi nondum est incepta Quadragesima, pergit ad locum, ubi per hebdomadam est jam incepta Quadragesima, non tenetur jejunare illic per octo alios dies Paschæ ad complendam Quadragesimam. Vide, *ibid.*, n. 32.

(19. Econtra vero, si talis in loco sui domicilii complexset Quadragesimam, non tenetur postea alibi observare illos octo dies. Vide, *ibid.*, n. 33.

(20. Episcopus in sua diocesi concedere debet facultatem etiam vicariis foraneis et archipresbyteris, ut de consilio medicorum impertiri possint indigentibus licentiam vescendi cibis vitatis, quæ detur omnino gratis, ita ut nec pro scriptura quidquam accipere liceat. Sacra congreg. Episcoporum, in *Hydruntina*, 20 Augusti 1591.

(21. In Quadragesima non est venandum. Nicolaus I, ad *consulta Bulgar.*, cap. 44. (22. Item non sunt facienda judicia criminalia, nec aliquis morti est addicendus: Nicolaus I, *ibidem*, cap. 45. (23. Item non est vacandum jocis, Nicolaus I, *ibid.*, cap. 47. (24. Item non prætiandum, nisi urgente necessitate, Nicolaus I, *ibid.*, cap. 46, et in *Decreto titul. de bellis*, cap. 4. (25. Item fieri non possunt nuptiæ neque convivia, Nicolaus I, *ib.*, cap. 48, et in *Decreto, tit. De matrimon.*, cap. 9. (26. Item fieri non debent consilia seu placita populorum, cap. *Placita* 2, caus. 15, quæst. 4.

(27. In Quadragesima prædicandum est omni die, vel saltem ter in hebdomada. Conc. *Trident.*, sess. xxiv, cap. 4.

(28. Dominicis Quadragesimæ olim ex antiqua consuetudine fideles vescebantur carniibus, et ultra modum se ingurgitabant per totas noctes carniibus vescentes. Quod valde

detestabatur sanctus Gregorius, ut patet in cap. *Denique* 6, dist. 4. At nunc ablata est illa consuetudo. Et Ecclesia, ut excessum in esu carniū auferret, totaliter carnes illis diebus abstulit. Dies tamen non fecit jejunabiles, quia Dominici erant. Sic Tostatus, tom. XX, in *tertiam partem Matthæi*, cap. 6, q. 25, edit. Venetæ 1728.

(29. An concionatores in Quadragesima excusentur a jejunio et abstinentia a carniibus, variant doctores. De concionatore, qui per integram Quadragesimam continuo prædicat cum valde gravi suo incommodo et studio, seu multas eodem die conciones habet, et pagos peragrat verbum Dei nuntiaturus, si commode ob id jejunare et abstinere a carniibus non possit, absolute concedunt Natalis Alexander, *Theol. dogmatic. et moral.*, tom. II, lib. IV, artic. 7, regula 5, *De Decalogo*, vers. *Necessitas denique*; Lessius, Navarrus, Filliucius, Leyman, et alii cum Sporer, tom. I, appendic. 3, ad *præcept. Decalog.*, sect. 4, n. 63. Diana coordinat., tom. IV, tract. 6, resolut. 24, cum Joan. de la Cruz, Tabiena, Azorio, Graff. Fernandez, Reginald., Sylvio, et aliis ibi allegatis, Reiffenstuel, *Theologiæ moral.*, tractat. 10, distinct. 2, num. 67; Felix Postestas, tom. I, tractat. *De peccatis actualibus*, disput. 1, quæst. 8, artic. 4, conclus. 2, resolut. 2; Busemb., lib. III, part. I, cap. 2, dub. 2, n. 4, cum aliis ibi citatis, et alii plurimi. Negant autem ipsi, et alii communiter, ut et nos docuimus sub verb. JEJUNIUM, art. 1, n. 34, de concionatore, qui ob conciones alibi repetitas, vel ob suæ memoriæ facilitatem non indigeat longo studio et labore, seu qui unam tantum, vel alteram concionem in hebdomada habeat; cum in ipso cesset causa exemptionis, nempe labor notabilis et grave incommodum. Arg. cap. *Cum cessante* 60, De appellat. L. *Cum ancillam* 6, ff. *De condition. ob causam*; l. *Adigere* 6, § 2, ff. *De jure patronat.*

(30. Alii autem cum distinctione respondent; aut enim ipse concionator prædicat ex officio, puta ex voto seu obedientia superioris, ejusque concio propter imperitiam et carentiam aliorum ad idem ministerium, est populo valde utilis et necessaria, et tunc, si non obstante sua cognita impotentia ad simul jejunandum et concionandum, adhuc ex justa et rationabili causa a superiore ad concionandum mittitur, a jejunio excusatur, quia jejunium præcipitur ut promotivum ad bonum, et non impeditivum majoris boni, in casu, et ut diximus sub verb. JEJUNIUM, *loc. cit.*; aut talis concionator voluntarie prædicat, et non missus, seu ideo missus, quia vult, aut mitti querit ob mercedem et lucrum, nec sua prædicatio est ita necessaria, quin alii sint, qui æque bene, vel melius supplere possint, et tunc jejunare, et abstinere a carniibus tenetur, quia non sunt faciendæ mala, ut eveniant bona. Ad *Rom.* III, 8, cap. *Non est probanda* 27, caus. 1, quæst. 1, c. *Super eo* 4, De usuris, c. *Ex tuarum* 2, De sacri-

leg., cum ipse in fraudem jejunii voluntarie, sine necessitate et obedientia, quaerendo, quae sua sunt, non quae Jesu Christi, exponendo se ad praedicandum propter mercedem et lucrum, se culpabiliter reddat impotentem ad praecipuum Ecclesiae servandum, possitque merito ipsi obijci illud Apostoli ad Rom. II, 21: *Qui praedicas non furandum, furaris*, praedicas non violandum jejunium et violas; et illud Michae III, 4: *Sacerdotes ejus in mercede docebant et propheta ejus in pecunia divinabant*. Sic Silvester, verb. *Jejunium*, q. 9, n. 2, et ex ipso et Cajetano Binsfeldius, in *Enchirid. theolog.*, part. III, cap. 33, conclus. 2; Matthaeus, *Cautela confessorii*, lib. I, cap. 22, n. 7. Et idem videntur docere Philarch., *De off. sac.*, tom. II, part. II, lib. III, cap. 23; Toletus, lib. VI, cap. 5; Fernandez, in *Exam. theolog.*, t. II, c. 8, § 2, nu. 12; Fagundes, *Præcept.* 4, lib. I, cap. 19, et alii plures, qui tunc solum excusant concionatores a jejunio, quando concionarentur ex officio, nempe ex voto, seu obedientia, aut eorum conciones essent populo valde utiles et necessariae. Navarrus autem, in *Manual.*, cap. 21, n. 17, et post illum Graffius, part. I, lib. II, cap. 37, n. 14; et Reginaldus, in *Praxi*, tom. I, lib. IV, cap. 17, n. 219, et alii putant hanc sententiam esse veram, quando talis concinator praedicaret principaliter propter mercedem et lucrum; secus vero, si minus principaliter ob necessitatem se sustentandi, in quo sensu dicimus esse intelligendum id, quod ex aliis asseruimus sub verb. JEJUNIUM, art. 2, n. 23 in fine.

(31. Quamvis tamen Bonacina, tract. *De præcept. Eccles.*, disp. ultim., part. I, punct. ultim., n. 13; Diana, *Coord.*, tom. IV, resolut. 25, nu. 3; Filliuc., in *Praxi*, tom. III, tract. 37, p. II, cap. 6, n. 124; Lessius, l. IV, c. 2, dub. 6, n. 44; Sporer, *loc. cit.*, sect. 4, n. 19 et 63; Busemb., *loc. cit.*, cum aliis ibi allegatis, et plures alii velint, quod absolute excusentur tales praedicatores a jejunio: etiamsi conciones suscipiant ob mercedem, putantes quod non sit necesse contra supracitatos ut praedicatio efficiatur ex voto vel officio.

(32. At vero in praxi tanquam probabilius, ac magis iuta, pia, ac rationi consentanea, sequenda est sententia dicentium non excusari ab obligatione jejunii et abstinentiae a carnibus praedicatores illos, qui voluntarie et sponte praedicant principaliter propter mercedem et lucrum; et solum posse excusari, si praedicent ex officio, nempe voto aut obedientia, ac propter mercedem minus principaliter, ob solam nempe necessitatem se sustentandi; unde semper commendabilis remanet recolenda memoriae Benedicti XIII, qui, cum esset archiepiscopus Beneventanus, nullum in sua archidiocesi concionari sinebat, qui in cibis Quadragesimalibus Quadragesimam non servaret, probe sciens quod magis movent exempla quam verba, et efficacius est vitae quam linguae testimonium, ac longum iter per praecipua, breve

et efficax per exempla, cum homines amplius oculo quam auribus credant. Et tanto magis est haec nostra sententia tenenda hisce diebus post tria in aevum commendabilia pro debita jejunii observantia a fel. rec. Benedicti XIV, edita breviter, primum nempe incipiens, *Non ambigimus*; secundum, *In suprema*; ac tertium *Libentissime*, ex quibus clare insuper habetur, quod qui juxta praedicta excusantur simpliciter a lege jejunii, non remanent liberi ab abstinentia a carnibus: et econtra qui simpliciter excusantur ab abstinentia a carnibus, non remanent liberi a lege jejunii; cum diversa sint praecipua, et a diversis non fiat illatio. L. *Sed si ante 17*, ff. *De except.*; l. *Papinianus 20*, ff. *De minorib.*; l. *Si maritus 10*, in fine, cod. *De donat. inter vir. et uxor.*, cap. *Ad audientiam 12*, De decimis, cum similibus: Quae utinam pro sua aeterna salute ab omnibus plene et integre observentur.

(33. Coqui religiosorum peccant parando religiosi in Quadragesima, aliisque jejuniorum diebus cibos in quantitate et qualitate sufficientes ad fractionem jejunii, praesertim si sciant aliquos ob id jejunium vere fracturos. Sic explicite Matthaeus, in *Cautela confessorii*, lib. I, cap. 22, n. 11, et alii plures implicite. Et ratio est, quia ex suo officio tenentur parare et ministrare solum eam ciborum quantitatem et qualitatem, quae ab Ecclesia, et propria regula est permissa seu tolerata alias sic ponendo aliquos in occasione frangendi jejunium, fierent participes peccati eorum, juxta illud Apostoli ad Romanos II, 31: « Digni sunt morte, et non solum qui ea faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus; » et juxta regulam Nicolai I, in c. *Notum 19*, caus. 2, q. 1, *Facientem et consentientem par poena constringit*: sicut enim, uti dicitur in verb. TABERNARIUS, ex communi doctorum, caupones seu tabernarii peccant, si alteram refectionem, seu cibos vetitos apponant illis, quos certo sciunt ad jejunium obligari, et ab illis cibis teneri abstinere, nisi rationabiliter timeant ex tali denegatione sibi obventurum gravissimum malum seu damnum, quia alias participes fierent eorum peccati; ita et in nostro, ac simili casu; nam de similibus idem est judicium. L. *Non possunt 12*, et l. *Nam ait Papius 13*, ff. *De legibus*.

(34. Nec valent se excusare, quod superiores sic eis praecipiant quia in tali casu eis in hoc obedire non tenerentur, imo prohiberentur, cum sit res ab Ecclesia seu regula prohibita, sicque contra animam praecipua, et ex *Actibus apostolor.*, v. 20: *Obedire oportet Deo, et Ecclesiae, seu Regulae, magis quam hominibus*. Unde S. P. N. Franciscus, in c. 10 *Regulae* sic expresse mandat: « Firmiter praecipio eis, ut obediant suis ministris in omnibus, quae promiserunt Domino observare, et non sunt contraria animae suae et regulae nostrae. » Hinc tanto magis peccarent superiores, si qui essent, qui ob avaritiam non sufficientes ad jejunandum praestarent subditis prandium, et ob id subditi cogentur vespertinam refectiunculam

quasi in cenam convertere, contra praescriptum a Benedicto XIV, recolend. mem. in novissimo suo Brevi incipient. *Libentissime*, ubi ad secundum hoc dubium: « An ii, quibus concessum est vesci carnibus, possint in vespertina refectiuncula ea quantitate carnis vesci, quae jejunantibus permittitur? » Respondit: « Non licere, sed opus habere eo cibo, eaque uti portione, quibus utuntur homines jejunantes rectae meticulousae conscientiae. » Cum enim ipsi sua detestanda avaritia essent causa, cur subditi non haberent sufficientem refectionem ad jejunandum, essent consequenter culpabiles causa fractionis eorum jejunii; nam quod est causa causae est etiam causa causati, per text. in leg. *Munitiones 4*, ff. *De justit. et jure*, et arg. cap. *Ad audientiam 12*, De homicid., ac cap. *Si culpa 9*, De injuriis, cum similibus. Caveant igitur hujusmodi superiores, si qui sint, ut necdum propriis, sed et alienis onerentur peccatis, et promisso ad id opportuno remedio, contriti dicant cum regio Psalle: *Delicta quis intelligit? ab occultis meis munda me, et ab alienis parce servo tuo (Psal. XVIII, 14)*.

(35. Quadragesimae tempus cum caeteris jejunii temporibus et diebus exaequatur in eo quod respicit observantiam legum a SS. Domino Nostro statutarum: Benedict XIV, tom. I, constitut. 99, incip. *Si fraternitas*, § 1. (36. In Quadragesimadiebus Dominicis non licet epulas licitas cum velitis permiscere. Idem, *ibid.*

QUARTA FUNERALIS.

SUMMARIUM.

1. Quarta funeralis seu canonica portio est jure canonico inducta ob sacramenta, quae suis parochianis parochus ipse administrat. — 2. Talis canonica portio de legitima et rationabili consuetudine potest induci, ut sit medietas, vel tertia pars; unde attendenda est cujusque loci legitima consuetudo. — 3. Quarta funeralis, seu portio canonica usque ad quartam exclusive potest praescribi spatio decem annorum absque titulo; ad hoc autem, ut praescribatur infra quartam, vel ut nihil solvatur, requiritur consuetudo XL annorum cum titulo aut immemorabilis. — 4. Quarta funeralis debetur ecclesiae, in qua parochianus consuevit audire divina et recipere sacramenta. — 5. Et sic de jure debetur proprio parochio, seu vicario, vel sacerdoti habenti curam parochianorum. — 6. Si parochianus in una ecclesia solet audire divina, et in altera recipere sacramenta, quarta debetur ei, a qua recepit sacramenta. — 7. Quarta funeralis debetur parochiae, ubi quis habet domicilium, licet propter bellum, aut pestem, seu animi levandi gratia in villam, seu alium locum se contulerit animo redeundi; et ibi obierit. — 8. Quarta funeralis debetur ecclesiae parochiali, etiamsi quis aegrotus ad aliam parochiam deferri se fecerit, et ibi obierit. — 9. Quartam funeralem ecclesiae parochiali debet, qui in aegritudine constitutus se cum suis bonis ad religionem in aliam ecclesiam transtulerit: secus vero si sanus bona sua monasterio aut alteri ecclesiae dederit. — 10. Sepultura electa apud ecclesiam, ubi majores defuncti solent ab antiquo sepeliri, quarta funeralis non debetur ei, sed ecclesiae parochiali. — 11. Quarta funeralis pro sepultura canonicorum cathedralium debetur parochio domicilii, non vero pa-

(37. Quadragesimae diebus permittitur militibus S. Januarii esus lacticius, et cum opus fuerit, etiam carniis. Idem, constitut. 24, incip. *Romana Ecclesia*, § 6. (38. Quadragesimae jejunium juxta Calendarium Romanum ab Italo Graecis est observandum. Idem, constitut. 57, incip. *Etsi pastoralis*, § 8.

(39. Quadragesimali tempore pisces non edunt, nec vinum bibunt Maronitae; veterum enim jejunii disciplinam iisdem Maronitis, seu Syris, Armenisque catholicis relaxari nunquam passa est Apostolica Sedes, ideoque rejecta tanquam minus legitima causa ad facultatem dispensandi obtinendam a missionariis allata, jejunii lex servari praecipitur: Benedictus XIV, constitut. incip. *Allatae sunt*, § 47, in cujus sumario sic praecise habetur: « A Syriacis et Armenis in Latinorum Ecclesiis sacrum peragentibus proprium ritum servari praecipitur: missionariis denegatur facultas dispensandi eisdem Syros et Armenos super abstinentia a piscibus jejunii tempore; omnes denique Graecos et Orientales ritus conservandos esse decernitur; monenturque missionarii, ut in Orientalibus convertendis, eos ab erroribus et schismate revocent, non a suis approbatis ritibus avertant. »

(40. Quoad quadragesimalis jejunii debitam observantiam, vide novissimam Encyclicam Clementis XIII, incip. *Appetente*, allatam jam tom. IV, verb. *Jejunium*, art. 1, n. 90.

rocho cathedralis, neque parochio parochiae ubi adest sepultura suorum majorum. — 12. Servanda est consuetudo, quod eadem intortitia, quae fuerunt accensa in associatione cadaveris, deserviant et reaccendantur circa feretrum in ecclesia, in qua sepeliendum est cadaver. — 13. Quarta funeralis non debetur parochio, intra cujus limites viator relictus pro delicto, et habitatus cum cautione recedit, stante consuetudine in civitate, quod jus sepeliendi peregrinos et viatores spectat ad cathedralem. — 14. Quarta parochialis debetur ecclesiae cathedrali, vel praescriptione, vel ex eo, quod illam sibi reservavit, quando parochiae fuerunt erectae in signum superioritatis. — 15. Curatus unius dioecesis (quaecunque sit), in transitu cadaveris, quod processionaliter deferitur ad ecclesiam regularem ab alia dioecesi transeundo per propriam parochiam et jurisdictionem, non potest aliquam partem cereae et pecuniarum pretendere. — 16. Quarta funeralis debetur de iis, quae ratione funeris praebentur ab haeredibus defuncti. — 17. Funeralia de jure communi quae dicantur? — 18. Quarta de quibus debetur juxta novissimam dispositionem Benedicti XIII. — 19. Quarta debetur, etiamsi funus non fiat in die tumulationis, sed ad diversam diem, vel ad aliud longum tempus differatur. — 20. Quarta non debetur de intortitiis et candelis, quas sacerdotes etiam regulares, vel parum sodalitates confratres funus associantes manualiter per viam deferunt. — 21. Item quarta funeralis non debetur demissis, legatis, anniversariis, hisque similibus piis relictis ad favorem Ecclesiae tumulantis a defuncto dispositis. — 22. Vela, sudariola, et similes panni, non solum non peti, sed neque etiam a sponte dantibus occasione funerum accipi possunt a parochis. — 23. Regulares olim quartam funeralem